

Sivistävää keskustelua 14.2.2023

Aihe: Yksilö - Ryhmä

Keskustelussa tuli jälleen hyvin esiin monia väittämiä, kysymyksiä ja mahdollisia vastauksia. Tässä yhteenveto aihepiireittäin.

Kysymyksiä

- Missä menee yksilöiden rajat?
- Milloin yksilö uskaltaa toimia eri tavalla kuin ryhmä?
- Miten yksilö vaikuttaa ryhmään?
- Miten ryhmä vaikuttaa yksilöön?
- Onko yksilöiden osallistaminen vain näennäistä vallan jakamista?
- Jos internet/tietoliikenneyhteydet kaatuu, miten nykyihmisten käy?

Määritelmiä

“Yksilöitä olemme kaikki”

- Tosiasia luonnollisesta/aineellisesta näkövinkkelistä
- Jokainen yksilö on täysin ainutlaatuinen, tuhansien ominaisuuksien kokonaisuus
 - “Elämä on kirja”

Ryhmät vaikeampi tapaus.

Onko käsitteiden välillä eroa?

- Joukko – Ryhmä?
- Joukkio – **Ryhmio!**
 - Ryhmä + röykkiö?
- Onko ryhmällä oltava aina tavoite?
- Tarvitseeko ryhmään kuuluvien keskustella/viestiä keskenään?
- Riippuu alasta
 - Esimerkiksi matematiikassa joukko on määritelty.
 - Oikeussalissa määrittelyillä on aina väliä.
 - Tavallisessa puheessa ei liene merkittäviä vivahde-eroja.

Ryhmien mielivaltaisuudesta

- Olemassaolo riippuu siitä, kuka katsoo ja luokittelee
 - Ratikkapysäkillä
 - Yksi iso ryhmä vai..,
 - Kaksi ryhmää, toinen meni etu- ja toinen takaovesta sisään?
 - Molemmissa tapauksissa ryhmät kuitenkin väliaikaisia ja ainoastaan katsojan silmässä/mielessä
 - Hyödyllisyys? Seuraamuksia?
 - Apteekin vessan edessä keskustelu jonoista
 - Onko 1 tai 2 henkilöä vielä jono?

- Jos jollain kova hätä, ei välttämättä kiinnitä huomiota ja menee ohi
 - Oliko jono (ryhmä) olemassa tälle yksilölle?
 - Vessan edessä voi myös “oleskella” räpläten kännykkää.
- Tällainen ryhmä vaatii yhteisen sopimuksen, joka usein sanaton
 - Sopimuksen rikkoja saa herkästi yhteisöllisen rangaistuksen
 - “Maine menee” eli toiset ei pidä törttöilystä.
 - Mutta tästä ei kaikki välitä
 - Hyödyllisyys? Seuraamuksia?
- Tapahtuu herkästi ajatusvirhe
 - Paketoidaan yksilö ryhmään mukaan muutaman ominaisuuden perusteella ja unohdetaan muut ominaisuudet, joilla oikeasti merkitystä.
 - Syrjintä perustuu tähän virheeseen
 - “Musta” mies on paha
 - Koska jotkin “mustat” miehet nyt/menneisyydessä on/oli pahoja?
 - “Valkoinen” mies on paha
 - Koska jotkin “valkoiset” miehet nyt/menneisyydessä on/oli pahoja?
 - Hyödyllisyys? Seuraamuksia?

Yksilöiden ominaisuudet

Ominaisuudet voi olla pysyviä.

- Esimerkiksi luokkakokouksessa tuli hyvin toimeen samojen vanhojen kavereiden kanssa, vaikka ei ollut tavannut vuosikausiin.
 - Pysyvät piirteet “piiloutuneet läskien keskelle”

Yksilöiden ominaisuudet pääsee vaikuttamaan yhteiskunnassa tilanneriippuvaisesti

- Esimerkiksi yksilö voi olla hyvinkin vaikuttava johtajahahmo (*charismatic*), mutta syystä tai toisesta päätynyt laitapuolenkulkijaksi.
 - Autiolle saarelle haaksirikkoutuessa saattaisi kuitenkin päätyä johtajan asemaan?

Hyvyydestä:

Kaikki ihmiset lähtökohtaisesti hyviä?

- Lapsenomainen näkemys (*naive*), mutta...
 - Luottamus yhteistoiminnan kannalta hyödyllisempi ominaisuus kuin sen vastakohta
 - Hyväksikäyttäjiä kuitenkin olemassa, joten...
 - “Luota toisten hyvyyteen, kunnes toisin todistetaan”
- Hymyily leviää myös tuntemattomiin
 - Hyvyydellä/myönteisyydellä luonnollinen perusta?

Pahuudesta:

- Rakkauden puutetta, mutta haluaa silti huomiota ja porukan
- Yksilö peilaa omat tunteet muihin
- Pitää kyetä rakastamaan itseään, jotta voi rakastaa muita
 - Entä jos vanhemmat ei rakasta lasta?
 - Onko rakkaus opittu taito?
- Jokaisessa on kehollinen kyvykkyys pahaan, kielteiseen toimintaan
 - Parasta tunnistaa omat pimeät ajatukset ja mielihalut ajoissa

- Jotta yllättävissä tilanteissa helpompi hallita omaa toimintaa

Itsetutkiskelu ei välttämättä johda hyvään vaan voi myös johtaa pahaan.

- Riippuu siitä, miten uutta tietoa käyttää.

Yhteisöjen ja yhteiskunnan tavat muodostuneet menneisyydessä, mutta ne vaikuttavat yksiiöiden ominaisuuksiin yhä tiedostamatta tai tietoisesti.

Ollako tapoihin mukautuvainen vai omalaatuinen?

- Voi erottua tai “sopia massaan”, sulautua tapettiin
 - Pukeutuminen: “Vaatteet on mun aatteet”
 - Kasvon piirteet/ulkonäkö, ei voi valita
- “Vapaus vasta vanhana” vai “Elä rohkeasti tässä hetkessä”

Ryhmien muodostumisen syyt

Perimmäinen syy:

- Ihminen on laumaeläin
 - Mahdollisesti selviytymisen välinpitämättömässä luonnontilassa.

Kielteiset kokemukset yhdistää:

- Yhteinen vihollinen:
 - Itsekeskeinen pomo
 - Talvisota
- Yhteiset ongelmat:
 - Rikollisuus
 - Ilmastonmuutos
 - Yksittäiset luonnonilmiöt:
 - Tsunami
 - Maanjäristys

Esimerkki kirjasta *Mielen yhteydet : masennuksen todelliset syyt*

(<https://vaski.finna.fi/Record/vaski.3815588>):

- Kaupunginosassa oli paljon masentuneita yksilöitä.
 - Kärsivät ongelmiansa kanssa yksin.
- Yksilöt tajusivat, että masentumisen takana yhteisiä ongelmia.
- Yksilöt alkoivat ryhmässä ratkoa pieniä ja isoja ongelmia.
 - Järjestivät poliittisia mielenosoituksia.
- Yhteistyö johti myönteisiin muutoksiin.
- Yhteisöllisyys säilyi tilanteen parantumisen jälkeen.

Myös **myönteiset** yhteiset kokemukset voi yhdistää.

- Euroviisuvoitto
- MM95
- Nokia?

Voi olla ylpeä jostain, mihin ei ole itse suoraan mitenkään vaikuttanut?

- Vaikutus (huuma) hetkellinen
 - Tarvitaan aina uusia “urotekoja”

Molemmissa tapauksissa ryhmän sisäinen luottamus kasvaa, perustui kokemus sitten omiin tai muiden tekoihin.

- Näennäisen luottamuksen hyöty toki kyseenalainen
 - Voi johtaa yksilöitä harhaan

Muita syitä:

- Perhe / suku
- Asuinpaikka
- Yhteinen ajanviettotila
 - Esimerkiksi yliopistokylälle avattu tila opiskelijoiden vapaaseen käyttöön
- Yhteiset kokemukset
 - Opiskelu ja koulut
 - Puolustusvoimat
 - Synnytys / äitiys
 - Ikäryhmä /sukupolvi
- Sattumanvaraisuus
 - Kaveriporukat
 - Koulussa
 - Harrastuksissa
- Uusien kokemusten/tiedon jano *{stimulation}*
 - Voi lyöttäytyä johonkin ryhmään mukaan päiväksi ja katsoa mihin päätyy

Kaupungeissa ja etenevissä määrin internetissä ihmiset keskittyvät yhteen “paikkaan”. Tarjolla enemmän erilaisia ajatuksia ja samanmielisten yhteisöjä.

Internet-yhteisöt

“Korvike”-yhteisöjä, kun ei enää “tosimaailmasta” löydy?

Hyödyt:

- Uusia näkökulmia
 - Nettikeskusteluiden laaja hajonta
 - Kaikki pääsee ääneen, jos haluaa.
- Löytyy paljon samanmielisiä
 - Mielenkiinnon kohteet
 - Harrastukset, yms.

Haitat:

- Herkästi esitellään vain parhaat puolet.
 - Erityisesti kun luodaan tili omalla nimellä.
- Ajattelu kärjistyy, kun yhteisöistä voi napin painalluksella heittää erimieliset ulos
 - Ääriajattelu johtaa me/he jaotteluun.
 - Esimerkki: Heitettiin ulos “Rennot feministit” -ryhmästä, kun esitti eriävän/kyseenalaistavan mielipiteen.
- Mahdollistaa epäkohteliaan, vihamielisen käytöksen missä ja milloin tahansa.
 - Helpompaa, kun ei olla kasvokkain samassa tilassa samasta syystä.
 - Taustalla tahallista ärsyttämistä huvin vuoksi *{trolling}* tai oikeita tunteiden hallintaongelmia.

- Esimerkki: Asiallisessa Nato-keskustelussa, joku haukkui: “Nato-kiimaiset mammanpojat ...”

Hankaluudet:

- Tietoa, keskusteluja ja yhteisöjä todella paljon.
 - Itseä kiinnostavan laadukkaan tiedon löytäminen vaatii paljon työtä ja onneakin.
 - Ajankäytön valinnanvaikeus moninkertainen

Ryhmätyöskentely

Tehokasta, jos:

- Sopiva määrä osanottajia työryhmässä/hankkeessa (~10?)
- Selkeät vastualueet ja päätäntävalta
- Aikataulutus kunnossa

Tämä ajatus sopii hyvin “insinöörikansalle”. Kun työnteon rakenne on tarkasti rajattu kukaan ei joudu tekemään lisää työtä yllättäen.

- Taustalla esimerkiksi pelko epämurkavuusalueelle joutumisesta.
- Saattaa johtaa ylhäältä alas johtamiseen, jossa päätäntävalta keskittyy liian paljon
 - Johtaa kankeuteen työn uudistamisessa.

Tässä siis kyse jonkin työn toimeenpanosta. Entä kekseliäisyys? *{innovation}*

Kekseliäisyyttä voi lisätä rikkomalla kangistuneita kaavoja, kuten ylhäältä alas johdettua “matriisiorganisaatiota”.

Esimerkki kirjasta *Vähemmällä enemmän : miksi pienet askelet ovat hyvästä ja liiallinen kunnianhimo pahasta* (<https://vaski.finna.fi/Record/vaski.4067933>):

- Yrityksessä haluttiin keventää vanhaa asuntoautomallia, jotta siihen saataisiin sovitettua mikroaaltouuni ilman painon nousua.
- Sen sijaan, että tehtävä oltaisiin ajettu keskitetysti nykyisen yritysrakenteen kautta, kysyttiin kevennysehdotuksia hajautetusti kaikilta työntekijöiltä.
- Ehdotuksia tuli satoja alkaen muutaman gramman säästöistä . Esimerkiksi:
 - Poistetaan veneen vetokoukut, koska käyttäjäkunta sisämaassa.
 - Poistetaan matosta kaapin alle menevä osuus.
- Kun ehdotukset toteutettiin, lopputuloksena oli tarpeeksi monen kilon säästö.

20/80 sääntö mainittu

- 20% työntekijöistä tekee 80% töistä.
- 20% ehdotuksista kattaa 80% tarpeesta.
- 80% työajasta menee viimeiseen 20% työstä.

Oma lisämakunsa ryhmätyöhön tulee kilpailu – yhteistyö jaosta.

Kilpailu – yhteistyö jako

Tiettyissä nyky-yhteiskunnissa toiminta ja vastuu on hajonnut pieniin osiin *{atomize}* yksilölliselle tasolla *{individualism}*.

- Oman edun tavoittelua

- Vastuu voi olla näennäistä, jos ongelman ratkaiseminen vaatisi yhteisiä ponnistuksia.

Tätä “yhdysvaltalaisista” kilpailuun perustuvaa toimintamallia yritetään joissain tapauksissa korvata “aasialaisilla” yhteistyöhön perustuvilla ryhmämalleilla.

Mallien ero näkyy viihteessä, esimerkiksi:

- Disney -elokuvissa (aikanaan) paljon yksilöllisiä sankareita.
- Studio Ghibli -elokuvissa enemmän yhteisöllisyyttä.

Esimerkiksi kouluissa yritetään nykyään rikkoa vanhaa kaavaa.

- Tosin joillekin oppilaille (myös ikäperusteisesti) sopii paremmin ylhäältä - alas, opettaja - keskeinen opetus.

Parviäly

Sen sijaan, että “*joukossa tyhmyys tiivistyy*”, ryhmä onkin “*enemmän kuin osiensa summa*”.

Mahdollista, jos sopiva määrä osanottajia (5-20?).

Voi olla tietoista tai tiedostamatonta.

- Esimerkkejä:
 - Tiedostamatonta:
 - Taitavat muusikot luo lennosta uutta musiikkia yhdessä, kun pääsevät “jammailemaan”.
 - Taitavat urheilijat pelaavat joukkueena yhteen vaistonvaraisesti.
 - Molemmissa tapauksissa yksilöt vastaa toistensa tekoihin luovasti ja kokeillen, samalla uutta oppien.
 - Tiedostettua:
 - Työntekijät eivät ainoastaan jaa päämäärää osiin ja tee omaa osuuttaan, vaan miettivät yhdessä miten päämäärän voi saavuttaa mahdollisimman tehokkaasti
 - Voi olla mahdollista poistaa jokin osuus kokonaan, kun kaikkien tieto saadaan yhteiseen käyttöön.
 - Jälleen yksilöt vastaa toistensa tekoihin luovasti ja kokeillen, samalla uutta oppien.

Poliittiset järjestelmät

“Turun tauti”

- Vanhojen talojen purku Turussa
- “Hyvä veli -verkostot” vaikuttaa päätöksentekoon.

“Vasemmistolaisissa” aatteissa keskiössä kaikista välittäminen (ihmisoikeusväittämät), mutta usein ryhmien näkökulmasta.

- Valtio ajaa valittujen ryhmien etua, joka menee yksilöiden oikeuksien edelle.
- Ääriesimerkkejä Neuvostoliitosta:
 - “Rakasta valtiota ensin. Perhe vain yksi pieni solu yhteiskunnassa.”
 - Pakollinen 2 vuoden asepalvelus

- Määrätty paikka (esim. Turkmenistanissa)
 - Kuin vankilassa ikään.
- Kaikki opetettiin käyttäytymään samalla tavalla.
- Pieni palkka, paljon tarpeetonta työtä.
- Yksilö pakotettiin vain osaksi ryhmää
 - Täydellinen ryhmäkuri uhkatilanteen varalta

Länsimaissa yksilöllisyys ja vapaus lähtökohtina, mutta ryhmäajatteluun voidaan taipua täälläkin:

- “Kaikki venäläinen kiellettävä”
 - Toiminta kohdistuu kaikkiin, vaikka sodan syyppää on Putin ja hänen lähipiiri.
 - “Eletään hetkessä”, vaikka Venäjä tulee olemaan rajanaapuri tulevaisuudessakin.

Kansallista vertailua

Suomi

- “Suomi on saari”
- Harvassa asuttu, kylmä
 - Tietyt toimintatavat, yksilöllinen onnistuminen tärkeää.
 - Mielenmaisema alakuloinen *{melancholy}*
 - “Kyllä minä pärjään”-asenne, sisu.

Ruotsi

Ainakin 20 vuotta sitten, vilkasta yhteisöllistä elämää järjestöjen kautta.

- Keskustelutaipumus saatu perintönä

Neuvostoliitto/Venäjä

- Yksinkertaista ja yhteisöllistä elämää omassa lähiympäristössä.
- Harva osallistui politiikkaan → valta keskittyi → vielä harvempi osallistui politiikkaan.
- Järjestelmän hajoaminen vähensi yhteisöllisyyttä.
 - Raadollista, köyhää elämää
 - Pitää tehdä paljon työtä yksin
 - Ei luottamusta järjestelmään tai muihin.
 - Putin ja pelolla johtaminen